

POSTĘPOWANIE SĄDOWOADMINISTRACYJNE

redakcja naukowa Tadeusz Woś

Tadeusz Woś, Hanna Knysiak-Sudyka, Marta Romańska

SERIA AKADEMICKA

8. WYDANIE

Wolters Kluwer

POSTĘPOWANIE SĄDOWOADMINISTRACYJNE

redakcja naukowa Tadeusz Woś

Tadeusz Woś, Hanna Knysiak-Sudyka, Marta Romańska

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

8. WYDANIE

Stan prawny na 1 czerwca 2017 r.

Wydawca
Izabella Małecka

Redaktor prowadzący
Joanna Ołówek

Opracowanie redakcyjne
Violet Design

Łamanie
Wolters Kluwer Polska

Poszczególne części opracowali:

Tadeusz Woś: Wstęp, rozdz. 1–4, 10–19, 39–40, 42–45, 50–64, 72–78

Hanna Knysiak-Sudyka: rozdz. 26–28, 32–38, 41, 46–49, 65–68, 79–81

Marta Romańska: rozdz. 5–9, 20–25, 29–31, 69–71

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawoLubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska SA, 2017

ISBN: 978-83-8107-587-9
8. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	17

Wstęp	21

Dział I

WIADOMOŚCI WSTĘPNE I POJĘCIA OGÓLNE

Rozdział 1

Pojęcia: „prawo do sądu” i jego realizacja w postępowaniu sądowoadministracyjnym, „sądowa kontrola administracji”, „kontrola sądowoadministracyjna”	27

Rozdział 2

Pojęcie postępowania sądowoadministracyjnego i jego przedmiot – sprawa sądowoadministracyjna	37

Rozdział 3

Funkcje postępowania sądowoadministracyjnego	45

Rozdział 4

Źródła prawa procesowego sądowoadministracyjnego – prawna regulacja postępowania sądowoadministracyjnego	49

Dział II

USTRÓJ, ORGANIZACJA I ZADANIA SĄDÓW ADMINISTRACYJNYCH

Rozdział 5

Organy wymiaru sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej i podział zadań pomiędzy nimi	57

Rozdział 6

Sądy administracyjne w systemie organów państwa	59

Rozdział 7	
Organizacja sądów administracyjnych	63
Rozdział 8	
Organy sądów administracyjnych i ich kompetencje.....	65
Rozdział 9	
Sędziowie sądów administracyjnych	67

Dział III

PRZESŁANKI DOPUSZCZALNOŚCI DROGI POSTĘPOWANIA SĄDOWOADMINISTRACYJNEGO

Rozdział 10	
Podmioty działań kontrolowanych przez sądy administracyjne	73
Rozdział 11	
Regulacja właściwości rzeczowej sądu administracyjnego (przedmiotu postępowania).....	79
Rozdział 12	
Skarga, sprzeciw i wnioski do sądu administracyjnego – ich funkcje i charakter prawny.....	83
Rozdział 13	
Formy działania administracji publicznej kontrolowane przez sądy administracyjne	87
13.1. Decyzje administracyjne	87
13.2. Postanowienia.....	92
13.3. Inne akty i czynności z zakresu administracji publicznej	97
13.4. Interpretacje przepisów prawa podatkowego wydawane w indywidualnych sprawach, opinie zabezpieczające i odmowy wydania opinii zabezpieczających.....	101
13.5. Bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania przez organy administracji publicznej.....	111
13.6. Akty organów gmin, powiatów, województw oraz związków gmin i związków powiatów.....	116
13.7. Akty prawa miejscowego terenowych organów administracji rządowej na obszarze województwa.....	124
13.8. Akty nadzoru nad działalnością organów jednostek samorządu terytorialnego	127

Rozdział 14	
Inne kategorie spraw rozpoznawanych przez sądy administracyjne.....	135
Rozdział 15	
Rozstrzygnięcie sporów o właściwość i sporów kompetencyjnych.....	139
Rozdział 16	
Działania wyłączone spod kontroli sądów administracyjnych	143

Dział IV PRZESŁANKI DOPUSZCZALNOŚCI ZASKARŻENIA

Rozdział 17	
Dopuszczalność zaskarżenia.....	149
Rozdział 18	
Przesłanki dopuszczalności skargi w szerszym i węższym znaczeniu.....	151
18.1. Pojęcie i klasyfikacja przesłanek dopuszczalności skargi.....	151
18.2. Wyczerpanie środków zaskarżenia	156
18.3. Legitymacja do uruchomienia postępowania sądowoadministracyjnego	162
Rozdział 19	
Przesłanki dopuszczalności wniosku o wszczęcie postępowania.....	173

Dział V ZASADY POSTĘPOWANIA SĄDOWOADMINISTRACYJNEGO

Rozdział 20	
Pojęcie i klasyfikacja zasad postępowania sądowoadministracyjnego	179
Rozdział 21	
Zasady wymiaru sprawiedliwości	183
21.1. Zasada sądowego wymiaru sprawiedliwości i prawo do sądu; rozwiązywanie sporów kompetencyjnych między organami administracji publicznej a sądami (powszechnymi i administracyjnymi) oraz między tymi sądami.....	183
21.2. Zasada rzetelnego postępowania	185
21.3. Zasada niezależności sądów i niezawisłości sędziowskiej	186
21.4. Zasada instancyjności	188
21.5. Zasada jawności.....	189

Rozdział 22

Zasady postępowania przed sądami administracyjnymi.....	191
22.1. Zasada prawdy materialnej.....	191
22.2. Zasada kontryktoryjności – oficjalności	193
22.3. Zasada równości stron	196
22.4. Zasada dyspozycyjności.....	198
22.5. Zasada bezpośredniości	200
22.6. Zasada ustności i pisemności	201
22.7. Zasada koncentracji materiału procesowego	203

Dział VI**PODMIOTY POSTĘPOWANIA SĄDOWOADMINISTRACYJNEGO****A. Sąd i referendarze****Rozdział 23**

Organizacja i skład sądu	211
23.1. Organizacja i skład sądu w sprawach sądownoadministracyjnych	211
23.2. Wyłączenie sędziego	213

Rozdział 24

Właściwość sądów w sprawach sądownoadministracyjnych	217
24.1. Pojęcie i rodzaje właściwości	217
24.2. Właściwość rzeczowa	217
24.3. Właściwość miejscowa	218
24.4. Właściwość funkcjonalna.....	219
24.5. Badanie właściwości i skutki niewłaściwości sądu	220

Rozdział 25

Referendarze sądowi	223

B. Strony i uczestnicy postępowania**Rozdział 26**

Pojęcie stron i uczestników postępowania	227

Rozdział 27

Zdolność sądowa w postępowaniu sądownoadministracyjnym	229

Rozdział 28

Zdolność procesowa w postępowaniu sądownoadministracyjnym.....	233

Rozdział 29	
Współuczestnictwo w postępowaniu sądownoadministracyjnym	237
Rozdział 30	
Następstwo procesowe i inne zmiany podmiotowe w postępowaniu	243
Rozdział 31	
Pełnomocnictwo procesowe	247
C. Prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka i organizacje społeczne	
Rozdział 32	
Udział prokuratora w postępowaniu sądownoadministracyjnym	253
Rozdział 33	
Udział Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Rzecznika Praw Dziecka w postępowaniu sądownoadministracyjnym	257
Rozdział 34	
Udział organizacji społecznej w postępowaniu sądownoadministracyjnym....	259
Dział VII CZYNNOŚCI PROCESOWE	
Rozdział 35	
Pojęcie i rodzaje czynności procesowych.....	263
35.1. Charakterystyka czynności procesowych	263
35.2. Czynności procesowe przewodniczącego	264
35.3. Czynności procesowe sądu	265
35.4. Czynności procesowe stron i uczestników postępowania	265
Rozdział 36	
Pisma procesowe	267
Rozdział 37	
Doręczenia	271
Rozdział 38	
Terminy	275
38.1. Rodzaje terminów	275
38.2. Uchybienie i zasady przywracania terminu.....	277

Dział VIII

POSTĘPOWANIE PRZED SĄDEM PIERWSZEJ INSTANCJI

Rozdział 39

Wniesienie skargi (sprzeciwu) lub wniosku	283
39.1. Tryb i termin wnoszenia skargi (sprzeciwu).....	283
39.2. Wymogi formalne skargi (sprzeciwu).....	288
39.3. Tryb i termin wnoszenia wniosków i ich wymogi formalne.....	291

Rozdział 40

Skutki zaskarżenia	293
40.1. Wszczęcie postępowania sadowoadministracyjnego	293
40.2. Wstrzymanie wykonania zaskarżonego aktu lub czynności	299
40.3. Uprawnienia autokontrolne organu, którego działanie lub bezczynność (przewlekłe prowadzenie postępowania) zostały zaskarżone	305
40.3.1. Charakter i zakres uprawnień.....	305
40.3.2. Charakter aktu lub czynności podjętej na podstawie art. 54 § 3 p.s.a.....	311
40.4. Zbieg administracyjnego postępowania nadzwyczajnego i postępowania sadowoadministracyjnego	312
40.5. Zasada wyłączenia dwutorowości nadzwyczajnego postępowania kontrolnego	315

Rozdział 41

Wstępny etap postępowania sadowoadministracyjnego	321

Rozdział 42

Posiedzenia sądowe	323
42.1. Rodzaje posiedzeń sądowych	323
42.2. Zagadnienia rozpoznawane na posiedzeniach sądowych.....	324

Rozdział 43

Postępowanie mediacyjne	327

Rozdział 44

Postępowanie uproszczone	333

Rozdział 45

Postępowanie ze sprzeciwu od decyzji z art. 138 § 2 k.p.a.	337
45.1. <i>Ratio legis</i> wprowadzenia do postępowania sadowoadministracyjnego konstrukcji sprzeciwu	337
45.2. Charakter prawny sprzeciwu (art. 3 § 2a, art. 64a i n. p.s.a.)	340

45.3. Podstawowe odmienności postępowania ze sprzeciwu od decyzji z art. 138 § 2 k.p.a.....	341
45.4. Postulaty <i>de lege ferenda</i>	349
Rozdział 46	
Rozprawa	351
46.1. Przygotowanie rozprawy	351
46.2. Przebieg rozprawy.....	352
Rozdział 47	
Zawieszenie i umorzenie postępowania	355
47.1. Przesłanki i skutki zawieszenia postępowania.....	355
47.2. Przesłanki i skutki umorzenia postępowania.....	358
Rozdział 48	
Postępowanie dowodowe	361
48.1. Pojęcie dowodu.....	361
48.2. Rodzaje dowodów prowadzonych przez sąd administracyjny.....	362
48.3. Przebieg postępowania dowodowego.....	363
Rozdział 49	
Wszczęcie i przebieg postępowania przed sądem drugiej instancji	365
Dział IX	
MECHANIZM ROZPOZNANIA SKARGI PRZEZ SĄD ADMINISTRACYJNY	
Rozdział 50	
Mechanizm postępowania sądownoadministracyjnego	369
Rozdział 51	
Zakres kontroli – zakres rozpoznania (kognicji) – zakres orzekania sądu administracyjnego	373
Rozdział 52	
Elementy kształtujące zakres rozpoznania skargi	375
Rozdział 53	
Rola podstaw zaskarżenia w określeniu granic rozpoznania skargi	377
Rozdział 54	
Granice przedmiotowe rozpoznania skargi	379

Rozdział 55	
Granice podmiotowe rozpoznania skargi	383
Rozdział 56	
Nowe fakty i dowody w postępowaniu sądownoadministracyjnym.....	389

Dział X

MECHANIZM ORZEKANIA PRZEZ SĄD ADMINISTRACYJNY

Rozdział 57	
Pojęcie orzekania i czynniki determinujące jego zakres.....	395
Rozdział 58	
Przedmiotowe granice i podstawowe zasady orzekania WSA	397
Rozdział 59	
Niezwiązanie sądu wnioskami skarżącego co do sposobu pozbawienia mocy wiążącej zaskarżonego aktu lub czynności.....	401
Rozdział 60	
Zakaz <i>reformationis in peius</i> w postępowaniu sądownoadministracyjnym....	405

Dział XI

ORZECZENIA SĄDOWE

Rozdział 61	
Zagadnienia ogólne	413
61.1. Czynności procesowe sądu o charakterze orzecznicy i ich rodzaje....	413
61.2. Wyrokowanie.....	418
61.3. Wydawanie postanowień	423
Rozdział 62	
Rodzaje wyroków sądu administracyjnego.....	425
Rozdział 63	
Sprostowanie, uzupełnienie i wykładnia orzeczeń.....	445
63.1. Sprostowanie.....	445
63.2. Uzupełnienie.....	446
63.3. Wykładnia.....	448

Rozdział 64	
Uprawnienia sygnalizacyjne i dyscyplinujące sądu wobec organów administracji publicznej.....	451

Dział XII
ZASKARŻANIE ORZECZEŃ SĄDOWYCH

Rozdział 65	
Ogólne uwagi o środkach zaskarżenia	465

Rozdział 66	
Skarga kasacyjna.....	469
66.1. Charakter i przesłanki dopuszczalności.....	469
66.2. Przedmiot zaskarżenia.....	472
66.3. Wymagania formalne.....	474
66.4. Podstawy zaskarżenia.....	478
66.5. Przebieg postępowania prowadzonego na skutek złożenia skargi kasacyjnej (przed sądem pierwszej i drugiej instancji)	486
66.6. Orzeczenia wydawane w postępowaniu kasacyjnym.....	491

Rozdział 67	
Zażalenie.....	493

Rozdział 68	
Wznowienie postępowania	497

Rozdział 69	
Stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	505

Dział XIII
UNIEWAŻNIENIE PRAWOMOCNEGO ORZECZENIA SĄDU
ADMINISTRACYJNEGO

Rozdział 70	
Środek nadzoru judykacyjnego z art. 172 p.s.a.	515

Rozdział 71	
Postępowanie w sprawie unieważnienia orzeczenia sądu administracyjnego ...	519

Dział XIV
DZIAŁALNOŚĆ UCHWAŁODAWCZA NACZELNEGO SĄDU
ADMINISTRACYJNEGO

Rozdział 72

Uchwały wyjaśniające przepisy prawne 523

Rozdział 73

Uchwały rozstrzygające zagadnienia prawne w konkretnej sprawie..... 527

Dział XV
FUNKCJE I ODDZIAŁYWANIE ORZECZEŃ SĄDÓW
ADMINISTRACYJNYCH

Rozdział 74

Prawomocność, wykonalność i skuteczność orzeczeń sądu administracyjnego..... 533

74.1. Prawomocność orzeczeń sądowych i jej funkcje..... 533

74.2. Wykonalność orzeczeń sądu administracyjnego 540

74.3. Skuteczność orzeczeń sądowych..... 541

Rozdział 75

Funkcje orzeczeń sądów administracyjnych..... 543

Rozdział 76

Oddziaływanie orzeczenia sądu na zakończone postępowanie przed organem administracji publicznej 545

Rozdział 77

Związanie orzeczeniem sądu w ponownym postępowaniu w sprawie 547

Rozdział 78

Prawomocność zaskarżonego aktu (czynności) jako efekt oddziaływania wyroku sądu oddalającego skargę..... 553

Dział XVI
KOSZTY POSTĘPOWANIA

Rozdział 79

Pojęcie i rodzaje kosztów postępowania 563

Rozdział 80	
Zwolnienie od kosztów sądowych.....	565
Rozdział 81	
Zasady odpowiedzialności za koszty postępowania.....	571
Bibliografia.....	575
Skorowidz.....	583

WYKAZ SKRÓTÓW

I. Źródła prawa

EKPC	-	europajska Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 4.11.1950 r. (Dz.U. z 1993 r. poz. 284 ze zm.)
k.c.	-	ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459 ze zm.)
Konstytucja RP	-	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. poz. 483 ze zm. i sprost.)
k.p.a.	-	ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 23 ze zm.)
k.p.c.	-	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.)
k.r.o.	-	ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682)
nowela do k.p.a. i p.s.a. z 2010 r.	-	ustawa z 3.12.2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2011 r. poz. 18 ze zm.)
nowela kwietniowa do k.p.a. z 2017 r.	-	ustawa z 7.04.2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 935)
nowela kwietniowa do p.s.a. z 2015 r.	-	ustawa z 9.04.2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. poz. 658)
nowela majowa do k.p.c.	-	ustawa z 24.05.2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. poz. 554 ze zm.)
Ordynacja podatkowa	-	ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2017 r. poz. 201 ze zm.)
pr. bud.	-	ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2016 r. poz. 290 ze zm.)
pr. pras.	-	ustawa z 26.01.1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. poz. 24 ze zm.)
pr. prok.	-	ustawa z 28.01.2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz.U. poz. 177 ze zm.)
pr. wod.	-	ustawa z 18.07.2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2017 r. poz. 1121)

- przep. wpraw. sąd. adm. – ustawa z 30.08.2002 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o ustroju sądów administracyjnych i ustawę – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. poz. 1271 ze zm.)
- p.s.a. – ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2016 r. poz. 718 ze zm.)
- p.u.s.a. – ustawa z 25.07.2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1066 ze zm.)
- p.u.s.p. – ustawa z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2062 ze zm.)
- reg.wew.urz.WSA – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 5.08.2015 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania wojewódzkich sądów administracyjnych (Dz.U. poz. 1177)
- r.p.a. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 22.03.1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz.U. poz. 341 ze zm.) – nie obowiązuje
- u.p.z.p. – ustawa z 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1073)
- u.s.g. – ustawa z 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016 r. poz. 446 ze zm.)
- u.s.p. – ustawa z 5.06.1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 814 ze zm.)
- ustawa komp. – ustawa z 17.05.1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. poz. 198 ze zm.)
- ustawa o KRS – ustawa z 12.05.2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2016 r. poz. 976 ze zm.)
- ustawa o NSA z 1980 r. – ustawa z 31.01.1980 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym oraz o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. poz. 8 ze zm.) – nie obowiązuje
- ustawa o NSA z 1995 r. – ustawa z 11.05.1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. poz. 368 ze zm.) – nie obowiązuje
- ustawa o p.e.a. – ustawa z 17.06.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2016 r. poz. 599 ze zm.)
- ustawa o referendum lokalnym – ustawa z 15.09.2000 r. o referendum lokalnym (Dz.U. z 2016 r. poz. 400 ze zm.)
- ustawa o RTV – ustawa z 29.12.1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U. z 2016 r. poz. 639 ze zm.)
- ustawa o s.k.o. – ustawa z 12.10.1994 r. o samorządowych kolegiach odwoławczych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1659 ze zm.)
- ustawa o SN – ustawa z 23.11.2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2016 r. poz. 1254 ze zm.)
- ustawa o t.o.rz.adm.og. – ustawa z 22.03.1990 r. o terenowych organach rządowej administracji ogólnej (Dz.U. z 1998 r. poz. 176 ze zm.) – nie obowiązuje
- ustawa o woj. i adm. rząd. – ustawa z 23.01.2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2015 r. poz. 525 ze zm.)
- u.s.w. – ustawa z 5.06.1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2016 r. poz. 486 ze zm.)

II. Czasopisma, publikatory i zbiory orzecznictwa

AUWr	-	„Acta Universitatis Wratislaviensis”
Dz.U.	-	„Dziennik Ustaw”
GAP	-	„Gospodarka Administracja Państwowa”
HUODOC	-	baza orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka
KSP	-	„Krakowskie Studia Prawnicze”
LEX	-	System Informacji Prawnej LEX
M. Praw.	-	„Monitor Prawniczy”
NP	-	„Nowe Prawo”
OMT	-	„Organizacja, Metody, Technika”
ONSA	-	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
ONSAiWSA	-	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych
OSNAP	-	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNAPiUS	-	Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (od 2003 r.)
OSNCP	-	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna oraz Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC-ZD	-	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna – Zbiór Dodatkowy
OSP	-	Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPiKA	-	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK-A	-	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego – Zbiór Urzędowy seria A
Pal.	-	„Palestra”
PiP	-	„Państwo i Prawo”
PPP	-	„Przegląd Prawa Publicznego”
PPod	-	„Przegląd Podatkowy”
PPr	-	„Problemy Praworządności”
Prok. i Pr.-wkł.	-	„Prokuratura i Prawo – wkładka”
PS	-	„Przegląd Sądowy”
RPEiS	-	„Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”
Sam. Ter.	-	„Samorząd Terytorialny”
SP	-	„Studia Prawnicze”
ZNIBPS	-	„Zeszyty Naukowe Instytutu Badania Prawa Sądowego”
ZNSA	-	„Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego”
ZNUŁ	-	„Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego”

III. Sądy i inne instytucje

ETPCz	-	Europejski Trybunał Praw Człowieka
KRS	-	Krajowa Rada Sądownictwa
NSA	-	Naczelnny Sąd Administracyjny
NSA-OZ	-	Naczelnny Sąd Administracyjny – Ośrodek Zamiejscowy
RM	-	Rada Ministrów
SN	-	Sąd Najwyższy

TK	- Trybunał Konstytucyjny
WSA	- wojewódzki sąd administracyjny
ZUS	- Zakład Ubezpieczeń Społecznych

WSTĘP

Z dniem 1.01.2004 r. weszła w życie ustawa z 25.07.2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych i ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, które – wraz z ustawą z 30.08.2002 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o ustroju sądów administracyjnych i ustawę – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi – wyznaczają kształt organizacyjny sądownictwa administracyjnego i normują postępowanie przed sądami administracyjnymi.

Powyższe ustawy w sposób – co do zasady – pełny regulują ustrój i organizację sądów administracyjnych i postępowanie przed tymi sądami bez odsyłania do innych procedur. Zastosowaną przez ustawodawcę metodę regulacji postępowania sądowniczoadministracyjnego należy ocenić jako rozwiązanie merytorycznie uzasadnione i wręcz niezbędne. Dwuinstancyjne postępowanie sądowniczoadministracyjne stanowi nową, odrębną jakość w systemie procedur przed organami państwa, której nie można było w dalszym ciągu normować w drodze odesłań do innych ustaw procesowych (Kodeksu postępowania administracyjnego i Kodeksu postępowania cywilnego – jak to czyniła ustawa o NSA z 1995 r.) i odpowiedniego stosowania ich przepisów. Po 23 latach funkcjonowania sądownictwa administracyjnego niezbędne było stworzenie jednoznacznych zasad i reguł procesowych, którymi powinno się rządzić postępowanie przed tymi sądami.

Zgodnie z art. 1 § 1 p.u.s.a. oraz art. 1 i 3 § 1 p.s.a. sądy administracyjne sprawują wymiar sprawiedliwości przez kontrolę działalności administracji publicznej, a kontrola ta sprawowana jest pod względem zgodności z prawem, jeżeli ustawy szczególne nie stanowią inaczej (art. 1 § 2 p.u.s.a.). Przepisy art. 3–5 p.s.a., które wyznaczają zakres przedmiotowy i podmiotowy kognicji sądów administracyjnych, uzasadniają stwierdzenie, że sądowa kontrola działalności administracji publicznej stała się powszechna. Objęte są nią zarówno akty normatywne (źródła prawa miejscowego), akty administracyjne generalne i indywidualne, jak i wreszcie, w pewnym zakresie, czynności faktyczne organów jednostek samorządu terytorialnego i organów administracji rządowej oraz innych podmiotów wykonujących funkcje z zakresu administracji publicznej. Zakres przedmiotowy postępowania, w ramach którego kontrola ta jest dokonywana, nie pokrywa się więc, a co więcej, jest znacznie szerszy niż zakres przedmiotowy postępowania administracyjnego jurysdykcyjnego i egzekucyjnego. Postępowanie sądowniczoadministra-

cyjne nie może więc w żadnym wypadku być traktowane jako dodatek i „ubogi krewny” postępowania administracyjnego jurysdykcyjnego i egzekucyjnego, co charakteryzuje niektóre podręczniki tego przedmiotu.

Przemawia za tym również argument o charakterze merytorycznym, związany z istotą, funkcją, podstawowymi zasadami strukturalnymi oraz mechanizmem orzekania przez sąd administracyjny o zgodności z prawem zaskarżonego aktu lub czynności.

Postępowanie przed sądami administracyjnymi wykazuje oczywiście wiele związków z postępowaniem przed organami administracji publicznej, w którym został wydany akt lub podjęta czynność – zaskarżone do sądu administracyjnego i przez ten sąd kontrolowane. Przedmiotem zaskarżenia i przedmiotem kontroli sądu administracyjnego jest bowiem – co do zasady – końcowy efekt postępowania organu administracji publicznej i orzeczenie sądu administracyjnego, kończące postępowanie kontrolne, oddziałuje na postępowanie przed organami administracji publicznej stosownie do wyniku przeprowadzonej kontroli. Postępowanie przed sądem administracyjnym nie stanowi więc kontynuacji postępowania administracyjnego.

Postępowanie sądownoadministracyjne wykazuje natomiast wiele podobieństw do postępowania przed sądami powszechnymi w sprawach cywilnych. Są to podobieństwa zarówno natury ustrojowej – WSA i NSA są sądami i prowadzą postępowanie w formach właściwych dla sądu – jak i natury techniczno-procesowej. Trafnie więc – zgodnie z przyjętym założeniem, że postępowanie cywilne w sposób najpełniejszy gwarantuje zabezpieczenie interesów stron w postępowaniu sądowym – ustawodawca zdecydował się, wprowadzając odrębną i pełną regulację postępowania sądownoadministracyjnego, oprzeć konstrukcję postępowania sądownoadministracyjnego na modelu postępowania procesowego cywilnego uregulowanego przepisami Kodeksu postępowania cywilnego. W związku z tym wiele instytucji procesowych unormowanych w Kodeksie postępowania cywilnego zostało przejętych wprost do ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Niektóre z nich zostały poddane modyfikacjom, których – w ocenie ustawodawcy – wymagała specyfika postępowania sądownoadministracyjnego.

Przede wszystkim jednak postępowanie sądownoadministracyjne charakteryzują jemu tylko właściwe założenia strukturalne i mechanizm orzekania. Są one dostosowane do przedmiotu tego postępowania – sprawy sądownoadministracyjnej, czyli kontroli konkretyzacji stosunku prawnego dokonanej zaskarżonym aktem lub czynnością organu administracji publicznej. Te właśnie funkcje, struktura postępowania i mechanizm orzekania przez sądy administracyjne uzasadniają przyjęcie, że **postępowanie przed sądami administracyjnymi jest nowym i odrębnym rodzajem postępowania sądownego**, które wprawdzie wykazuje związki z postępowaniami przed organami administracji publicznej, a od postępowania cywilnego przejęło wiele zasad i rozwiązań proceduralnych, niemniej jednak stanowi samoistną i integralną całość o określonej strukturze,

wymagającą odrębnej, całościowej analizy. Ten właśnie cel przyświeca niniejszemu opracowaniu.

Regulacja postępowania sądownoadministracyjnego wprowadzona przepisami Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi nie jest wolna od mniejszych i większych usterek, niekonsekwencji i luk w uregulowaniu kwestii szczegółowych. Większość z nich ujawniła się w orzecznictwie NSA i WSA i zwraca na nie uwagę literatura przedmiotu. Nowela kwietniowa do p.s.a. z 2015 r. wyeliminowała tylko część z nich, tworząc jednocześnie nowe. Ze względu na charakter podręcznikowy opracowania tylko na niektóre z nich, najbardziej oczywiste, zwrócono uwagę Czytelnikowi i zaproponowano sposób ich rozwiązania.

Również nowela kwietniowa do k.p.a. z 2017 r. nie zmieniła w sposób istotny modelu postępowania sądownoadministracyjnego, ukształtowanego przepisami Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, choć należy stwierdzić, że niektóre z modyfikacji postępowania sądownoadministracyjnego wprowadzone tą ustawą są nieprzemysłane, sposób ich uregulowania jest niepełny i nie uwzględnia konsekwencji, jakie wprowadzone zmiany rodzą dla ogólnego modelu sądowej kontroli administracji publicznej. Jest nieuniknione, że stosowanie tych „nowości” będzie rodzić wiele problemów i rozbieżności oraz przyniesie więcej szkód niż oczekiwane korzyści – przyspieszenie postępowania sądownoadministracyjnego. Dotyczy to w szczególności możliwości zaskarżania do sądu administracyjnego decyzji nieostatecznych w administracyjnym toku instancji, od których służy zwyczajny środek zaskarżenia, jakim jest wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, co może w praktyce prowadzić do zbiegu toku instancji administracyjnych i zewnętrznej kontroli sądownoadministracyjnej w stosunku do tej samej decyzji administracyjnej, oraz nowego, szczególnego środka zaskarżenia od decyzji wydanej na podstawie art. 138 § 2 k.p.a. – sprzeciwu.

Dział I

WIADOMOŚCI WSTĘPNE I POJĘCIA OGÓLNE

POJĘCIA: „PRAWO DO SĄDU” I JEGO REALIZACJA W POSTĘPOWANIU SĄDOWOADMINISTRACYJNYM, „SĄDOWA KONTROLA ADMINISTRACJI”, „KONTROLA SĄDOWOADMINISTRACYJNA”

Idea prawa do sądu jest immanentnie związana z koncepcją i zasadą demokratycznego państwa prawnego i jest nawet uważana za jedną z jej fundamentalnych podstaw, bez której nie można sobie wyobrazić funkcjonowania państwa prawnego. Współcześnie, po wejściu w życie Konstytucji RP z 2.04.1997 r., **zasada prawa do sądu znajduje swoją podstawę w uregulowaniach konstytucyjnych**. Podstawową formułę prawa do sądu zawiera art. 45 ust. 1 Konstytucji RP stanowiący, że: „Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd”. Rozwinięcie tej ogólnej formuły konstytucyjnej zawierają postanowienia art. 77 ust. 2 zakazującego zamykania drogi sądowej do dochodzenia naruszonych wolności lub praw, art. 78 zapewniającego stronom prawo zaskarżania orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji, art. 173 podkreślającego niezależność sądów i trybunałów, art. 177 statuującego wyłączność sądów w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości i art. 178 ust. 1 zawierającego zasadę niezawisłości sędziowskiej.

Jednocześnie prawo do sądu wynika z wiążących Polskę umów międzynarodowych. Zgodnie bowiem z art. 14 ust. 1 zd. 2 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych z 19.12.1966 r.¹: „Każdy ma prawo do [...] rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny i bezstronny sąd ustanowiony przez ustawę, przy orzekaniu co do zasadności oskarżenia przeciwko niemu w sprawach karnych oraz co do jego praw i obowiązków w sprawach cywilnych”. Z kolei, stosownie do postanowień art. 6 ust. 1 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 4.11.1950 r.², ratyfikowanej przez Polskę 15.12.1992 r.: „Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd [...]

¹ Dz.U. z 1977 r. poz. 167, załącznik.

² Dz.U. z 1993 r. poz. 284 ze zm.

przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności [...] oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej”.

- 2 Opierając się na powyższych normach konstytucyjnych i wiążących Polskę normach prawa międzynarodowego, ustalenia istoty, funkcji i mechanizmu ochrony prawnej, której dostarcza prawo do sądu, należy poszukiwać **na trzech płaszczyznach** i w rezultacie można skonstruować **następującą formułę prawa do sądu**:

- 1) pierwszą z nich tworzą normy prawa konstytucyjnego i prawa o ustroju sądów, które kreują prawo do sądu, określają organizację sądów oraz wyznaczają zasady ich postępowania. W tej płaszczyźnie prawo to wyznacza dyrektywy tworzenia prawa skierowane pod adresem ustawodawcy, które nakazują tworzenie norm z nią zgodnych i zakazują tworzenia norm, które pozostawałyby w sprzeczności z tą zasadą. Stanowi więc wzorzec dla oceny zgodności norm prawnych z Konstytucją RP, w szczególności w odniesieniu do kontroli sprawowanej przez TK. Jednocześnie zawiera ono dyrektywę interpretacyjną skierowaną do wszystkich organów władzy publicznej i sądów, która musi być przestrzegana w procesie stosowania prawa. Zgodnie z nią w przypadkach wątpliwych, w których droga sądowa nie jest wyraźnie wyłączona normami konstytucyjnymi, istnieje domniemanie takiej drogi;
- 2) na drugiej płaszczyźnie, proceduralnej, prawo do sądu jest „odrębnym i niezależnym od innych powiązań normatywnych prawem przysługującym jednostce wobec państwa [...] niezależnie od istnienia i treści stosunku materialnoprawnego i wynikających z niego uprawnień i obowiązków”³. Jego wartość polega na tym, że jednostka przejawem odpowiednio uzewnętrznionej woli (wniesieniem pozwu, skargi do sądu administracyjnego czy środka zaskarżenia od orzeczenia sądu) i przy spełnieniu określonych przesłanek może zobowiązać właściwe organy państwowe (sądy) do rozpatrzenia przedłożonej sprawy w określonym postępowaniu. **Istotę prawa do sądu w tej płaszczyźnie stanowi** więc szczególna „wartość proceduralna”⁴, którą można zakwalifikować jako **publiczne prawo podmiotowe jednostki wobec państwa – jego organów sądowniczych**. W rezultacie bowiem podjęcia przez jednostkę określonej czynności procesowej organ państwowy – sąd jest zobowiązany do udzielenia jej ochrony prawnej, a odmowa udzielenia takiej ochrony bądź niewłaściwa jej realizacja rodzą określoną odpowiedzialność państwa zarówno w sferze prawa wewnętrznego, jak i międzynarodowego. W tej płaszczyźnie prawo do sądu ma „każdy” (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) i „nikomu” w zakresie dochodzenia naruszonych wolności lub praw nie można, nawet w formie ustawy, zamykać drogi sądowej (art. 77 ust. 2 Konstytucji RP). W takim

³ H. Mądrzak, *Prawo do sądu jako gwarancja ochrony praw człowieka (studium na tle polskiego prawa konstytucyjnego, prawa cywilnego materialnego i procesowego)* [w:] *Podstawowe prawa jednostki i ich sądowa ochrona*, red. L. Wiśniewski, Warszawa 1997, s. 197.

⁴ Z. Czeszejko-Sochacki, *Prawo do sądu w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (ogólna charakterystyka)*, PiP 1997/11–12, s. 89.

ujęciu prawo do sądu ma więc charakter powszechny; przysługuje ono wszystkim podmiotom występującym w obrocie prawnym, a jego ograniczenie jest dopuszczalne tylko na podstawie wyraźnego postanowienia konstytucyjnego.

Równie szeroko należy rozumieć zakres przedmiotowy spraw, w których przysługuje prawo do skargi. Artykuł 45 ust. 1 Konstytucji RP nie wskazuje gałęzi prawa, w których prawo to przysługuje. Dokonując wykładni postanowień art. 6 ust. 1 EKPC, Europejski Trybunał Praw Człowieka w swoich orzeczeniach przyjmuje, że pojęcie „praw i obowiązków o charakterze cywilnym” jest koncepcją autonomiczną, którą należy interpretować niezależnie od prawa wewnętrznego państw Konwencji, uwzględniając jednak jego ogólne zasady. Nie jest ważna dziedzina prawa, zgodnie z którą spór powinien być rozstrzygnięty (prawo cywilne, handlowe, administracyjne), ani rodzaj zobowiązanych do tego organów (sądy powszechne, organy administracyjne itp.);

- 3) **prawo do sądu jako publiczne prawo podmiotowe** jednostki wobec państwa **wymaga konkretyzacji oraz ukształtowania systemu zabezpieczeń i gwarancji**, które zapewnią, że prawo to będzie efektywnie służyć ochronie praw i wolności człowieka. **Gwarancje te mają z jednej strony charakter ustrojowy, a z drugiej wiążą się z potrzebą zapewnienia** podmiotowi występującemu z żądaniem ochrony prawnej **określonych standardów proceduralnych**.

§ W płaszczyźnie ustrojowej gwarancje prawa do sądu wskazują art. 45 ust. 1 oraz art. 10 i 173 Konstytucji RP. Podstawowa ustrojowa gwarancja właściwej realizacji tego prawa wiąże się z przyjętą w Konstytucji RP fundamentalną zasadą, na której zbudowany jest ustrój Rzeczypospolitej Polskiej: zasadą podziału i równowagi władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej, z których ta ostatnia wykonywana jest przez sądy i trybunały (art. 10 Konstytucji RP). Oznacza to wyłączność (monopol) sądów do rozpatrywania spraw mieszczących się w przedmiotowym zakresie prawa do sądu.

W płaszczyźnie proceduralnej najważniejsze znaczenie dla zagwarantowania prawa do sądu ma nakaz rozpatrzenia sprawy „bez nieuzasadnionej zwłoki” (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), który w art. 6 ust. 1 EKPC został sformułowany jako wymóg przeprowadzenia postępowania „w rozsądnym terminie”. Konstytucyjny nakaz rozpatrywania spraw przez sądy bez nieuzasadnionej zwłoki nie został nigdzie zdefiniowany i trudno byłoby oczekiwać zdefiniowania normy o takim stopniu generalności. Tym większe znaczenie ma więc orzecznictwo ETPCz dotyczące przestrzegania przez państwa strony Europejskiej Konwencji nakazu przeprowadzania przez sądy postępowania „w rozsądnym terminie”. Sąd ten przyjmuje jako zasadę, że **o istnieniu przewlekłości postępowania sądowego można mówić zawsze w przypadku długotrwałej (co najmniej kilkumiesięcznej) i całkowitej beczynności sądu w formalnie toczącym się postępowaniu**⁵.

⁵ Por. orzeczenia ETPCz z 21.01.2003 r., 40694/98, w sprawie Sobański v. Polska, HUDOC i z 14.01.2003 r., 39505/98, w sprawie W.M. v. Polska, HUDOC, w których Polska została uznana za odpowiedzialną naruszenia postanowień art. 6 ust. 1 EKPC. Szerzej o nakazie rozpatrzenia sprawy „bez nieuzasadnionej zwłoki” jako elemencie zasady prawa do sądu por. T. Woś, *Dwuinstancyjne sądownictwo administracyjne a konstytucyjne prawo do rozpatrzenia sprawy „bez nieuzasadnionej zwłoki”*, PIP 2003/8, s. 20 i n.

Tadeusz Woś – profesor doktor habilitowany nauk prawnych, kierownik Katedry Postępowania Administracyjnego Uniwersytetu Jagiellońskiego; wybitny specjalista problematyki postępowania administracyjnego i sądownoadministracyjnego. Jego dorobek naukowy obejmuje ponad sto publikacji z zakresu postępowania administracyjnego, sądownoadministracyjnego i gospodarki nieruchomościami (monografie, rozpraw, podręczników, artykułów, glos do orzeczeń TK, SN i NSA).

Hanna Knysiak-Sudyka – profesor doktor habilitowany nauk prawnych, profesor nadzwyczajny w Katedrze Postępowania Administracyjnego Uniwersytetu Jagiellońskiego; sędzia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie; autorka kilkudziesięciu opracowań naukowych z zakresu postępowania administracyjnego i sądownoadministracyjnego, w tym monografii na temat uprawnień strony w postępowaniu administracyjnym i skargi kasacyjnej w postępowaniu sądownoadministracyjnym.

Marta Romańska – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor nadzwyczajny w Katedrze Postępowania Administracyjnego Uniwersytetu Jagiellońskiego; sędzia Izby Cywilnej Sądu Najwyższego; autorka kilkudziesięciu prac naukowych z zakresu postępowania administracyjnego, sądownoadministracyjnego i cywilnego, w tym monografii o skuteczności orzeczeń sądów administracyjnych i decyzji administracyjnych.

Podręcznik zawiera pełny i pogłębiony wykład akademicki z zakresu postępowania sądownoadministracyjnego. Opracowanie łączy walory analizy teoretycznej oraz dydaktycznego i praktycznego omówienia zasadniczych pojęć, konstrukcji i instytucji procesowych postępowania sądownoadministracyjnego. Jest to najszersze na polskim rynku opracowanie dydaktyczne z zakresu postępowania sądownoadministracyjnego.

W ósmym wydaniu podręcznika uwzględniono wszystkie zmiany normatywne z lat 2015–2016 dotyczące ustawy z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, m.in. najnowszą zmianę wynikającą z ustawy z 7.04.2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw. Omówiono m.in. nowe rozwiązania dotyczące przesłanki wyczerpania środków zaskarżenia, terminów wnoszenia skarg, nowego środka zaskarżenia – sprzeciwu od decyzji kasacyjnych, postępowania mediacyjnego.

Opracowanie jest przeznaczone przede wszystkim dla studentów prawa i administracji. Ze względu na wyczerpujący i pogłębiony charakter analizy książka może stanowić nieocenioną pomoc dla sędziów sądów administracyjnych, pracowników organów administracji publicznej, prokuratorów, radców prawnych, adwokatów oraz innych podmiotów, które z racji obowiązków zawodowych powinny dysponować znajomością zagadnień z zakresu postępowania sądownoadministracyjnego.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-8107-587-9

LEX Student
— Prawa